

**Gemeente Valkenburg
aan de Geul
Uitkomsten controle en
overige informatie 2016**

Rapportage aan de gemeenteraad

19 juni 2017

Ernst & Young Accountants LLP
Stationsplein 8C
6221 BT Maastricht, Netherlands
Postbus 100
6200 AC Maastricht, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 34 55
ey.com

Gemeenteraad van de
Gemeente Valkenburg aan de Geul
Postbus 998
6300 AZ VALKENBURG AAN DE GEUL

Maastricht, 19 juni 2017

HDES-ANCL9G/mb

Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2016 van gemeente Valkenburg aan de Geul. In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten.

In de paragraaf "Onze analyse van het resultaat 2016" van het hoofdstuk "Uitkomsten jaarrekeningcontrole" geven wij onze mening over de kwaliteit van het resultaat en significante transacties en/of ongebruikelijke mutaties op de balans of resultaatrekening.

De paragraaf "Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle" van het hoofdstuk "Uitkomsten jaarrekeningcontrole" biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten.

In de paragrafen daarna gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en op onze conclusie met betrekking tot de rechtmatigheid.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole en de inzet van deskundigen, onze onafhankelijkheid, de communicatie met u en het management en controleverschillen.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door onze beroepsgroep NBA, de politiek en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijkheid, ondersteunen wij volledig. In dit verband onderstrepen wij het belang van het voeren van een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad. Dit vormt een essentieel onderdeel van het controleproces en van de Corporate governance als geheel.

Het concept van dit verslag is d.d. 14 juni 2017 besproken met het hoofd Stafafdeling Middelen en de beleidsmedewerker financiën.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Silverentand', written in a cursive style.

drs. N.A.J. Silverentand RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	4	Rechtmatigheidsbeheer	25
Uitkomsten jaarrekeningcontrole:	6	Bijlagen	28
▶ Onze analyse van het resultaat 2016		▶ Controleaanpak	
▶ Onze analyse van de financiële positie 2016		▶ Jaarverslag	
▶ Onze analyse van de gehanteerde grondslagen		▶ Onafhankelijkheid	
▶ Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle		▶ Verklaring van verantwoordelijkheden	
		▶ Controleverschillen	
		▶ SiSa-bijlage	
Kwaliteit beheersorganisatie:	20		
▶ Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override			
▶ Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's			
▶ Bevindingen interne beheersing			

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 41

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeente Valkenburg aan de Geul een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva per 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording van gemeente Valkenburg aan de Geul gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de overige specifieke uitkeringen geen bevindingen geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijdt.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In de jaarrekening zijn geen ongecorrigeerde verschillen opgenomen. Met betrekking tot de bestedingen in het sociaal domein bestaat er voor een totaal bedrag van € 573.800 onzekerheid met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid. Dit betreft voor een bedrag van € 494.700 de PGB's. De bevindingen worden in detail toegelicht in het hoofdstuk "Uitkomsten jaarrekeningcontrole". Voor een totaaloverzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen verwijzen wij tevens naar het hoofdstuk "Controleverschillen opgenomen in de bijlagen".

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	<p>Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeente en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.</p> <p>Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Voordelig resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat (resultaat na mutaties in de reserves) over het jaar 2016 bedraagt € 156.000 voordelig (2015: € 360.000 voordelig) ten opzichte van een begroot saldo van nihil.

Resultaat 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	51.844	52.658	(814)
Totale baten	50.176	50.877	701
Totaal saldo van baten en lasten	(1.668)	(1.781)	(113)
Mutaties in reserve	1.668	1.937	269
Gerealiseerd resultaat	0	156	156

Kwaliteit van het resultaat

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van begroting zijn uitgebreid toegelicht in de op het totaaloverzicht van de baten en lasten in de jaarrekening. De jaarrekening laat zowel op het niveau van de lasten als de baten een overschrijding zien ten opzichte van de begroting.

Overschrijding opzichte van de begroting

De grootste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn zichtbaar op de programma's Sociale voorzieningen & dienstverlening, Volkshuisvesting & Milieu en Ruimtelijke ordening. Ten aanzien van programma Sociale Voorzieningen & dienstverlening is sprake van een overschrijding van € 477.000, met name veroorzaakt doordat de uitvoeringskosten hoger zijn dan vooraf begroot inzake Wmo.

Voor wat betreft programma Volkshuisvesting & Milieu en Ruimtelijke ordening constateren wij een onderschrijding van € 114.000 respectievelijk € 111.000 dat met name veroorzaakt is door lagere lasten op Handhaving milieuwetgeving en hogere baten van Bouw- en woningtoezicht.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

De belangrijkste en meest opvallende posten welke leiden tot het voordelig resultaat van € 156.000 kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving afwijking	Voordelig	Nadelig
	€	€
1. Sociale voorzieningen (Raadsbesluit 10 april 2017)		477.000
2. Volksgezondheid en milieu	114.000	
3. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	111.000	
4. Algemene uitkeringen (inclusief ondercultputting)		265.000
5. Lokale heffingen	103.000	
6. Bedrijfsvoering	161.000	
7. Overige posten	141.000	
8. Hogere vrijval reserves	268.000	
Totaal	898.000	742.000
Rekeningresultaat	156.000	

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

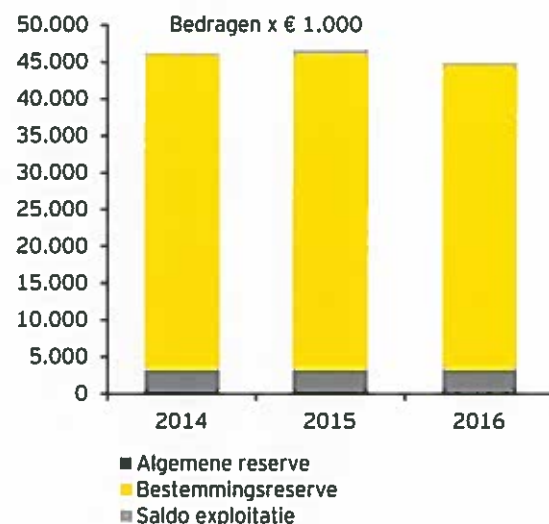
Onze analyse van de financiële positie 2016

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt licht af

De solvabiliteit bedroeg op 31 december 2016 59,2% en ligt in lijn met voorgaand jaar. Voor een nadere toelichting op de verwachte ontwikkeling van de financiële positie verwijzen wij naar pagina 19.

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per jaareinde 2016 volgens de jaarrekening € 44,8 miljoen en heeft zich vanaf 2014 als volgt ontwikkeld:

Van de totale reserves ter hoogte van € 44,8 miljoen is € 3,2 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2016 gestegen met € 47.500.

Per saldo is gedurende 2016 € 1,9 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 1,8 miljoen nadelig) het gerealiseerde resultaat van € 156.000 positief.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is toereikend te noemen op basis van eigen normstelling

Financiering: wettelijke normen zijn nageleefd

Inleiding

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2016 is gevoerd.

Algemene reserve

De weerstandscapaciteit bestaat uit met name de algemene reserve, welke per 31 december 2016 € 3,1 miljoen bedraagt. De benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente gemaakte risico-inschatting bedraagt € 1,6 miljoen die met name betrekking heeft op de doorvoering van taakstellingen, bezuinigingen door het Rijk en daling in de parkeereexploitatie. Bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit is geen rekening gehouden met het risico dat betrekking heeft op het Sociaal Domein. De gemeente heeft hiervoor geen aparte risico-inschatting gemaakt. De gemeente heeft met betrekking tot het sociaal domein een specifieke risicobuffer opgebouwd in de vorm van een bestemmingsreserve (€ 8,3 miljoen). Hierdoor kunnen de risico's ten aanzien van de opneideregelingen inzake de decentralisaties worden opgevangen.

De voorraad gronden is eind 2016 zeer beperkt, naar onze mening is hierdoor ook het daaraan verbonden risico beperkt.

Weerstandscapaciteit

Per jaareinde bedraagt de ratio weerstandsvermogen (weerstandsvermogen/risicocapaciteit) 2,0 (2015: 2,4). Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de door u vastgestelde normstelling van 1,0. De weerstandscapaciteit bestaat voor € 3,1 miljoen uit reserves die éénmalig kunnen worden aangewend. De gesignaleerde risico's hebben voor € 1,4 miljoen een structureel karakter. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit voldoende is om op korte termijn de risico's te dekken.

Financiering

In 2016 zijn er geen nieuwe langlopende leningen afgesloten. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2016.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat gemeente Valkenburg aan de Geul zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf Financiering dan wel in de toelichting op de balans.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Eerste toepassing of stelselwijziging

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Valkenburg aan de Geul de wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten voor 2016 juist heeft doorgevoerd, deze wijzigingen hebben betrekking op de balansrubricering immateriële vaste activa, zoals toegelicht in de jaarrekening op pagina 102. Daarnaast heeft de gemeente in de jaarrekening 2016 de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling consistent met voorgaand jaar toegepast. Dit betekent dat geen stelselwijzigingen zijn doorgevoerd.

Materiële alternatieve verwerkingwijzen

Het college van burgemeester en wethouders heeft in de jaarrekening 2016 de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingwijzen zijn gehanteerd. Wij verwijzen naar onze bevindingen in het hoofdstuk Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle voor de belangrijkste onderwerpen in onze controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Valkenburg aan de Geul betreffen de waardering van de activa, zoals de materiële vaste activa, de (leningen aan) deelnemingen en de grondexploitaties. Daarnaast speelt er een belangrijk schattingselement ten aanzien van de voorzieningen en de verleende garantstellingen en toezeggingen. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wij hebben een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen verderop in deze rapportage.

Wij merken op dat de sensitiviteit van de schattingen ten opzichte van 2015 veelal gelijk gebleven is en voor de belangrijkste posten gemiddeld is.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering Centrumplan - Materiële vaste activa

Algemeen

Het Centrumplan vormt een belangrijk project binnen uw gemeente gelet op de omvang en het maatschappelijke belang en de kwaliteit van het centrum ten behoeve van de bewoners en de toeristen. Het project is nagenoeg afgewikkeld waardoor in deze paragraaf een nadere uiteenzetting wordt gegeven van de belangrijkste onderdelen die van invloed zijn op de jaarrekeningpost materiële vaste activa en voorraden.

Verwerking Centrumplan:

Bedragen in €	31 december 2015	Mutaties 2016	t.l.v. reserve	31 december 2016
Materiële vaste activa met economische nut	977.000	325.000	(402.000)	900.000
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	4.251.000	1.671.000	(5.919.000)	3.000
Voorraden	879.000	(1.328.000)	276.000	(173.000)
Totaal	6.108.000	667.000	(6.045.000)	730.000

De investeringen met betrekking tot het Centrumplan zijn in de jaarrekening verantwoord op de in bovenstaande tabel vermelde posten. In 2016 hebben investeringen plaatsgevonden en zijn bijdragen ontvangen uit hoofde van subsidies en verkopen. Hierdoor is de boekwaarde in 2016 per saldo met € 667.000 toegenomen. Voor de dekking van de investeringen die niet door externe opbrengsten kunnen worden gedekt is in het verleden een bestemmingsreserve uitvoering Centrumplan gevormd. Ultimo 2016 was het Centrumplan nagenoeg afgewikkeld. Onder de materiële vaste activa zijn enkele panden verantwoord die zijn gewaardeerd tegen de verkoopprijs die naar verwachting in 2017 wordt gerealiseerd. De voorraden hebben ultimo een negatieve waarde van € 173.000. Verwacht wordt dat voor dit bedrag in 2017 nog aan kosten wordt gerealiseerd, zodat deze post eind 2017 naar verwachting nihil is. Het verschil tussen de boekwaarde op 31 december 2015 vermeerderd met de mutaties in 2016 van in totaal € 6.775.000 en de naar verwachting in 2017 te realiseren dekking van € 730.000 is ultimo 2016 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve uitvoering centrumplan.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering van de voorraden

Algemeen

De voorraad wordt gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van een voorziening voor eventueel verwachte verliezen. De voorraad heeft betrekking op de voorraad met betrekking tot het Centrumplan alsmede de voorraad grond op de locatie van de voormalige Leeuwbrouwerij. De boekwaarde ultimo 2016 kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen in €	31 december 2015	31 december 2016
Grond- en hulpstoffen (Leeuwterrein)	(348.500)	(292.000)
Onderhanden werk (Centrumplan)	879.000	(173.000)
Voorziening dekking verliessaldi	(175.000)	0.00
Totaal	355.500	(465.000)

Ten opzichte van voorgaand jaar is de boekwaarde van de post voorraden gewijzigd van positief € 355.500 tot negatief ad € 465.000. De mutatie van de post voorraden kan worden verklaard door:

- ▶ De mutaties in de Grond- en hulpstoffen (voormalig terrein Leeuwbrouwerij) ten bedrage van € 56.500, heeft betrekking op in 2016 gerealiseerde kosten van € 170.500 en opbrengsten van € 114.000 waarvan een provinciaal subsidie ten bedrage van € 113.000. In het verleden is een voorziening gevormd van € 953.000. Verwacht wordt dat met betrekking tot deze voorraad nog kosten worden gerealiseerd van circa € 292.000, zodat het vormen van verdere voorzieningen niet noodzakelijk wordt geacht.
- ▶ Het onderhandenwerk Centrumplan is ten opzichte van boekjaar 2015 met € 1.052.000 gemuteerd en laat daarmee een negatief saldo zien van € 173.000. Verwacht wordt dat er nog een subsidiebijdrage wordt ontvangen van € 113.000 en nog voor een bedrag van € 286.000 aan kosten worden gerealiseerd.
- ▶ De verliesvoorziening gemeentelijke eigendommen van € 175.000 is vanwege de realisatie van het Centrumplan vrijgevallen.

Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft per 31 december 2016 feitelijk maar één grondexploitatie, het project Centrumplan waarvan nog een restant saldo op de balans is verantwoord. Daar dit project geen negatief exploitatieresultaat vertoont, is de sensitiviteit van het schattingsproces laag te noemen. In de volgende sheet gaan wij hier nader op in. Daarnaast heeft de gemeente een voorraad grond op het terrein van de voormalige Leeuwbrouwerij.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering van de voorraden

Waardering grondexploitaties: bespreking risicovolle projecten

Hieronder vindt u een visuele risicobeoordeling van de post voorraden die bestaat uit het Centrumplan en het terrein Leeuwbrouwerij plaats.

Voorraad waardering	Ons oordeel over het risicoprofiel van de voorraden (grondexploitatie)			Toelichting/ Boekwaarde
	Hoger	Midden	Lager	
Centrumplan				1. (€ 173.000)
Terrein Leeuwbrouwerij				2. (€ 292.000)

Terrein Leeuwbrouwerij

Het terrein Leeuwbrouwerij is in 2012 gekocht voor een bedrag van € 3,0 miljoen. De gemeente heeft met provincie Limburg een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin beide partijen zich voor 50% garant stellen voor het exploitatieresultaat. De gemeente heeft in 2012 de verkrijgingsprijs van € 3,0 miljoen verminderd met de provinciaal subsidie van € 1,5 miljoen en het resterende bedrag van € 1,5 miljoen afgewaardeerd. Voor toekomstige tekorten is in het verleden een voorziening gevormd die momenteel iets minder dan € 1,0 miljoen bedraagt.

De reeds gerealiseerde kosten (€ 1,4 miljoen) verminderd met de opbrengsten (€ 0,7 miljoen) bedragen € 0,7 miljoen. Voor de naar verwachting ongedekte kosten is de voorziening gevormd. Per ultimo boekjaar 2016 bedraagt de boekwaarde € 0,3 negatief.

Op dit moment is er nog geen definitief besluit genomen over de aanwending van het terrein. Verwacht wordt dat dit besluit in 2017 wordt genomen. Indien nieuwe plannen worden ontwikkeld waarvan de kosten, die niet kunnen worden gedekt door opbrengsten, hoger zijn dan € 0,3 miljoen, dient hiervoor een additionele voorziening te worden gevormd.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

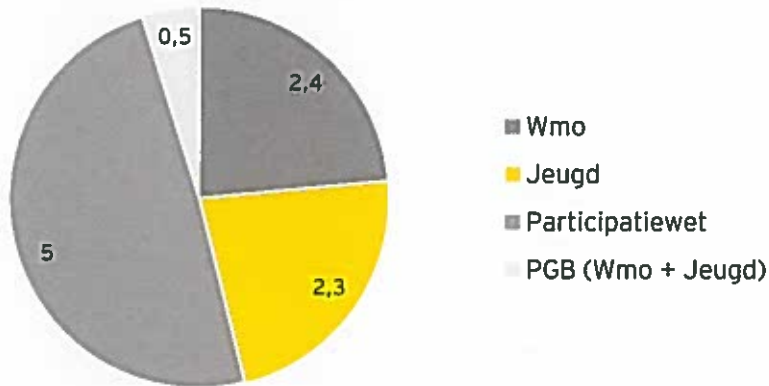
Decentralisaties

Inleiding

Als gevolg van de omvang en complexiteit van de financiële stromen binnen het sociaal domein hebben wij een significant risico onderkend ten aanzien van deze lasten.

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven Jeugdzorg, Wmo, Participatiewet en PGB's bedraagt € 10,2 miljoen en bestaat uit de volgende uitgave-categorieën:

Uitgaven sociaal domein (Wmo +Jeugd)
(in miljoenen euro's)

Gemeente Valkenburg aan de Geul werkt voor de taken in het sociale domein op verschillende terreinen samen met andere gemeenten en ketenpartners. Het jaar 2015 heeft volledig in het teken gestaan van het zorgen voor de continuïteit van de zorgverlening, het inrichten of aanpassen van de werkprocessen, het opstellen van het beleid en het maken van afspraken met relevante ketenpartners.

De gemeente heeft in 2016 een aantal wijzigingen doorgevoerd op het gebied van de beheersing als mede de uitvoering van de financiële stromen binnen het sociaal domein. Gemeente Valkenburg heeft ervoor gekozen om de taken met betrekking tot het Sociaal Domein aan gemeente Maastricht uit te besteden. Dit betreffen alle taken die vallen onder het domein Jeugd, WMO alsmede de Participatiewet.

In dit verband is gemeente Maastricht verantwoordelijk voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de bestedingen met betrekking tot het sociaal domein van gemeente Valkenburg. De accountant van gemeente Maastricht controleert de verantwoordingen van de bestedingen en heeft hierbij een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid en de rechtmatigheid. Wij hebben een review uitgevoerd op de werkzaamheden van de accountant van gemeente Maastricht en concluderen dat wij hierop kunnen steunen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Decentralisaties

Jeugdzorg/Wmo

Kosten inkoop Wmo en Jeugdzorg

Voor de controle op de juistheid en rechtmatigheid van de zorgkosten dient een aantal criteria te worden getoetst. Deze criteria worden door gemeente Maastricht en de accountant van gemeente Maastricht getoetst.

Uit de rapportage van de accountant van gemeente Maastricht blijkt dat er onzekerheid bestaat omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde bestedingen met betrekking tot WMO en Jeugdzorg van respectievelijk € 57.000 en € 22.000. Voor deze bedragen hebben wij een onzekerheid meegewogen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Persoonsgebonden budgetten (PGB's)

Ten aanzien van de PGB's voor jeugdzorg en Wmo geldt dat gemeente Maastricht namens gemeente Valkenburg de PGB's toekent. De sociale verzekeringsbank (SVB) treedt op als serviceorganisatie voor uw gemeente voor de behandeling en verwerking van deze PGB's.

De controleverklaring van de SVB is op 15 maart 2017 verstrekt.

Evenals voorgaand jaar heeft de accountant van de SVB geen goedkeurend oordeel verstrekt. De controleverklaring van de SVB geeft ook in 2016 onvoldoende zekerheid over de getrouwe en rechtmatige aanwending van de PGB-lasten van uw gemeente. De totale lasten van € 495.000 zijn derhalve in het kader van de accountantscontrole 2016 als onzeker aangemerkt.

Wij wijzen u erop dat de gemeente mogelijkheden heeft om deze onzekerheden in de toekomst te mitigeren door het verrichten van additionele werkzaamheden om de prestatielevering vast te stellen. Wij adviseren om met gemeente Maastricht hier nadere afspraken over te maken.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Decentralisaties (vervolg)	Invoering vennootschapsbelastingplicht
<p data-bbox="143 437 327 464">Participatiewet</p> <p data-bbox="143 521 1066 584">Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft de uitvoering van de participatiewet over 2016 geheel uitbesteed aan gemeente Maastricht.</p> <p data-bbox="143 592 1077 828">Gemeente Maastricht heeft een verantwoording opgesteld over de bestedingen in 2016 die door de accountant van gemeente Maastricht is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. De kosten inzake de participatiewet die in de jaarrekening van gemeente Valkenburg aan de Geul zijn opgenomen komen hiermee overeen. De onderdelen Gebundelde uitkering (G2) en BBZ (G3) vormen een onderdeel van de SiSa-verantwoordingen. Hierbij hebben wij eveneens een goedkeurende controleverklaring ontvangen.</p>	<p data-bbox="1122 437 1968 499">Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft goed geanticipeerd op de ontwikkelingen rond de invoering van de vennootschapsbelastingplicht</p> <p data-bbox="1122 521 2051 863">Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaalondernemingen, waaronder bv's, nv's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.</p> <p data-bbox="1122 911 2051 1428">De jaarrekening 2016 is hiermee de eerste jaarrekening waarin de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven dienen te worden verwerkt. Reeds in 2015 heeft gemeente Valkenburg de (financiële) onderzoek gedaan naar de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht. De analyse van de gevolgen met betrekking tot de vennootschapsbelasting is nog niet geheel afgerond en een definitieve afstemming met de belastingdienst heeft nog niet plaatsgevonden. Wel is met de belastingdienst overeengekomen dat met betrekking tot de activiteiten straat parkeren en parkeren op parkeerterreinen de overheidstaakvrijstelling van toepassing is. Op basis van de huidige informatie is de gemeente van mening dat over 2016 geen vennootschapsbelasting verschuldigd is. Wij kunnen in het kader van de jaarrekeningcontrole instemmen met de standpunten die u heeft ingenomen, maar benadrukken dat de definitieve last afhankelijk is van de goedkeuring van de Belastingdienst over de door u ingenomen standpunten.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

SiSa	Wet Normering Topinkomens (WNT)
Geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage	Over 2016 voldaan aan de WNT; toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen
<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Wel brengen wij u onder de aandacht dat de C7C-regeling (Investing Stedelijke Vernieuwing) formeel gezien via de SiSa-bijlage 2016 verantwoord had moeten worden. Op basis van de met provincie Limburg gemaakt afspraak heeft de provincie toestemming gegeven om deze regeling vast te stellen bij de afwikkeling van de subsidiecontroles van het Centrumplan waarbij wij voornemens zijn om op korte termijn een controleverklaring te verstrekken.</p> <p>De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.</p> <p>In bijlage 3 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.</p>	<p>Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.</p> <p>Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.</p> <p>In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.</p> <p>Wel merken we op dat ten opzichte van de concept jaarrekening naar aanleiding van onze controle beperkte wijzigingen zijn doorgevoerd die betrekking hebben op de rapportering van werkgeverspremies. De totale aanpassing bedroeg € 9.900. Omdat nagenoeg elke Euro van invloed is op het oordeel van de accountant, zijn deze wijzigingen voor de WNT materieel en daarom heeft een aanpassing plaatsgevonden.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige onderwerpen

Naleving Europese aanbestedingsregels

Als onderdeel van de controle op de rechtmatigheid van inkoop vragen wij de organisatie om jaarlijks een inkoopanalyse uit te voeren. Hierin wordt nagegaan of bij de inkoop voldaan is aan de aanbestedingsregels.

Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft de interne aanbestedingsregels niet opgenomen in het normenkader, zodat onze controle toeziet op naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Wijziging Europese aanbestedingsregels

Diensten voor de terbeschikkingstelling van personeel, met inbegrip van tijdelijk personeel werden vaak aanbesteed als een 2B-dienst. Voor de inkoop hiervan (boven de aanbestedingsdrempel) kon het 'verlichte regime' worden toegepast. In die situatie volstond het voor deze diensten een publicatie van de gunning van de opdracht achteraf te doen. Met de implementatie van de nieuwe aanbestedingsrichtlijnen in de gewijzigde Aanbestedingswet 2012 is het per 18 april 2016 niet meer mogelijk het verlichte regime voor 2B-diensten toe te passen. Deze diensten volgen vanaf die datum het gewone aanbestedingsregime.

Monsdal Buitenbeheer

In 2015 is de gemeente voor de uitvoering van de groenvoorziening een contractuele overeenkomst aangegaan met Monsdal Buitenbeheer. Omdat de overeenkomst is aangegaan voor de looptijd van één jaar heeft de gemeente op 4 februari 2016 een nieuwe overeenkomst getekend met een stilzwijgende verlenging van drie plus drie jaren. Omdat hier sprake is van een 2B-dienst kan in beginsel volstaan worden met een onderhandse aanbesteding (waarbij de artikelen 2.38 en 2.39 en par. 2.3.3.1 en 2.3.8.9. van de aanbestedingswet in acht moet worden genomen).

Als er sprake kan zijn van een grensoverschrijdend belang (dus mogelijke belangstelling van dienstverleners uit het buitenland, hetgeen mag worden aangenomen dat hier sprake van is gezien de ligging van de gemeente ten opzichte van de landsgrenzen), dan moet er een passende mate van publicatie plaats vinden. Uit jurisprudentie blijkt dat dat het geval is als de opdracht van tevoren wordt aangekondigd op de site van de gemeente of elders wordt gepubliceerd. Deze publicatie moet op zodanige wijze plaatsvinden dat belangstellenden van hun interesse kennis kunnen geven en kunnen meedoen aan de dan te volgen aanbestedingsprocedure. Verder moet de gunning van een 2B-opdracht binnen 48 dagen gemeld worden op TenderNed. Bij 2B-diensten kan alleen uit de publicatie blijken dat de gemeente de te volgen procedure heeft afgewogen en de juiste procedure gevolgd heeft. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente – conform 2015 – hier niet aan voldaan heeft.

Omdat de nieuwe overeenkomst is aangegaan vóór de inwerkingtreding van de nieuwe aanbestedingsrichtlijnen d.d. 18 april 2016, is sprake van een formele rechtmatigheidsfout in de procedure. Omdat sprake is van een formele rechtmatigheidsfout zal deze fout niet meewegen in het rechtmatigheidsoordeel van de jaarrekening.

Overige aanbestedingen

Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden stellen wij vast dat er op de overige aanbestedingen geen financiële onrechtmatigheden zijn gebleken ten aanzien van het Europese aanbestedingsbeleid. Wel constateren wij dat nog niet voor alle inkoop, waarbij een afwijkende inkoopstrategie ten opzichte van het interne aanbestedingsbeleid is gevolgd, een motivatie ten aanzien van deze afwijking aanwezig is. Op basis van de per 1 april 2013 ingevoerde aanbestedingswet dient deze motivatie er wel te zijn. Deze motivatie is achteraf verstrekt, maar dient formeel vooraf vastgelegd te worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige onderwerpen

Polfermolen en gevolgen meerjarenbegroting

De door de raad vastgestelde begroting 2017 en de jaarschijven 2018 en 2019 van de meerjarenraming 2018-2020 laten tekorten zien. De gemeentewet draagt de raad echter op een begroting vast te stellen met een structureel en reëel evenwicht. En als dat niet mogelijk is dan moet de raad zorgen dat dit evenwicht in de periode van de meerjarenraming wordt hersteld.

Om de jaarschijven in de meerjarenbegroting sluitend te kunnen presenteren heeft de raad ervoor gekozen om de algemene dekkingsreserve in te zetten. Omdat, zoals in de begroting expliciet wordt gesteld, er nagenoeg geen mogelijkheden meer zijn om inkomsten verder te verhogen en lasten verder te beïnvloeden, wilt u maatregelen gaan treffen bij die posten die een erg zware structurele belasting vormen voor de begroting.

In 2016 heeft Exploitatiemaatschappij de Polfermolen (hierna: de Polfermolen) conform het boekjaar 2015 een netto resultaat behaald van nihil als gevolg van een door de gemeente verstrekte exploitatiebijdrage van € 728.000. Daarnaast komen de kosten van het pand Polfermolen ten laste van de gemeente. Gemeente Valkenburg is voor 100% aandeelhouder en heeft hiermee het volledig zeggenschapsrecht om invloed uit te oefenen op de gang van zaken.

Door externe omstandigheden staat de exploitatie van de Polfermolen al enkele jaren onder grote druk. Hierdoor vormt de exploitatie een zware structurele belasting voor de begroting van ongeveer € 1,7 miljoen. In de meerjarenbegroting van de gemeente kan alleen een structureel en reëel sluitend beeld worden getoond door een forse taakstelling op te voeren voor de vermindering van kosten en vermeerdering van opbrengsten. Zonder deze taakstelling zal de meerjarenbegroting een negatief begrotingssaldo laten zien.

U heeft met de kennis van dit moment berekend dat de begrotingssituatie van uw gemeente na 2020 verder zal verslechteren. Hiermee wordt onderstreept dat zelfs de ombuigingsvoorstellen die op dit moment in de begroting worden gepresenteerd, ontoereikend zijn om een structureel en reëel evenwicht voor de lange termijn te realiseren. De begroting geeft daarbij aan dat vanaf 2022 een bedrag van € 1,2 miljoen moet worden omgebogen.

Op uw verzoek heeft de gemeente vorig jaar een extern bureau ingeschakeld om mogelijke opties in kaart te brengen, die de structurele lasten van de Polfermolen fundamenteel omlaag brengen. Hierbij is gekeken naar de effecten van:

- ▶ uitbesteden van de exploitatie;
- ▶ andere exploitatievormen binnen de verschillende ruimtes van de Polfermolen;
- ▶ verkoop van het gebouw in combinatie met het uitbesteden van de exploitatie of andere exploitatievormen;
- ▶ geheel of gedeeltelijke sloop en het eventueel terugbrengen tot de hoogst noodzakelijke functies.

De uitkomsten van dat rapport zijn op 27 september 2016 met de commissie EFTR gedeeld.

Wij stellen vast dat door de raad nog geen definitieve besluiten met betrekking tot de Polfermolen zijn genomen, terwijl, zoals door ons opgemerkt, wel al een taakstelling is opgenomen in de jaarschijven 2019 en 2020. Realisatie van deze en alle andere taakstellingen in uw begroting en meerjarenbegroting is essentieel om in 2020 een herstel van het structureel en reëel evenwicht te bereiken. Dit is een essentiële opgave voor uw gemeente.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij de gemeenteraad als bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Gesignaleerde frauderisico's	Op frauderisico's gerichte beheersingsmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en bijbehorende bevindingen
Doorbreking van de beheersmaatregelen door het management bij de totstandkoming van de significante schattingsposten in de jaarrekening van gemeente Valkenburg aan de Geul.	Interne review van de uitgangspunten en aannames van schattingsposten in de jaarrekening door de diverse medewerkers binnen gemeente Valkenburg aan de Geul.	Detailcontrole van de aannames en uitgangspunten ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van gemeente Valkenburg aan de Geul.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeente(raad) over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's

Corruptie-en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen. Corruptie is een wereldwijd probleem waar het ook uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle) werkzaamheden van de accountant verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Gemeente Valkenburg aan de Geul beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- ▶ Detailcontrole op de inkoop en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkoop conform de geldende Europese aanbestedingsregels en het nationale inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn aanbesteed.
- ▶ Middels een steekproef vaststellen of voor alle inkoop welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- ▶ Middels een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en -verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- ▶ Middels een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit de bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2016 van uw gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing

In onze managementletter 2016, uitgebracht aan het college op d.d. 11 april 2017, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2016 opgenomen. In deze managementletter hebben wij aangegeven welke zaken vóór de jaarrekeningcontrole 2016 opgepakt zouden moeten zijn (prioriteit H).

Wij hebben geconstateerd dat de voortgang van de aanbevelingen van zowel uw eigen interne controle als de controle door ons als accountant nog niet voor alle punten zichtbaar is opgevolgd. Wij benoemen de belangrijkste aanbevelingen die verdere aandacht behoeven:

- ▶ Implementeren contractenbeheer en verplichtingenadministratie.
- ▶ Beheersing aanbestedingsproces.
- ▶ Onderbouwing prestatielevering.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Ad.1 Implementeren contractenbeheer en verplichtingenadministratie

Wij constateren dat het inkoopproces onvoldoende beheersmaatregelen kent, welke de volledigheid van het contractenadministratie waarborgt. Als gevolg daarvan bestaat er geen volledig inzicht in de door de gemeente aangegane contracten. Het ontbreken van adequaat werkende procedures rondom de continue (centrale) volledigheid van het contractmanagementsysteem leidt tot het risico dat de inkopen niet conform de geldende wet- en regelgeving worden aanbesteed. Ten aanzien van de jaarrekening bestaat het risico dat de door de gemeente aangegane verplichtingen per balansdatum niet volledig zijn opgenomen dan wel toegelicht in de jaarrekening. Wij adviseren u procedures en richtlijnen op te stellen die de (continue) volledigheid van de contractenadministratie waarborgen en er op toe zien dat deze nageleefd worden. Bij de jaarrekening controle hebben wij een inkoopanalyse uitgevoerd om de eventuele onrechtmatigheden te ontdekken. Wij merken op dat dit een controle "achteraf" is waarbij "bijsturing" niet meer mogelijk is.

Ad.2 Beheersing aanbestedingsproces

Inkopen vinden decentraal plaats in de gemeentelijke organisatie. Wij constateren dat binnen het inkoop- en aanbestedingsproces onvoldoende werkende beheersmaatregelen aanwezig zijn teneinde te waarborgen dat de inkopen conform wet- en regelgeving plaatsvinden. Het risico bestaat dat aanbestedingen niet conform geldende wet- en regelgeving verlopen en daardoor als onrechtmatig aangemerkt dienen te worden. Indien de totale omvang van de onrechtmatigheden onze goedkeuringstolerantie overschrijdt, heeft dat impact voor het rechtmatigheidsoordeel. Wij adviseren u preventieve controlemaatregelen te implementeren teneinde (aan de voorkant) te waarborgen dat de inkopen plaatsvinden in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Ad.3 Onderbouwing prestatielevering

Gezien onze ervaring tijdens de tussentijdse controle is het lastig om eenduidig en helder de levering van de prestatie vast te stellen. Documentatie is vaak beperkt voor handen en niet altijd blijkt uit deze documentatie eenduidig de prestatie. Dit betekent dat er onvoldoende waarborgen zijn ingericht ter vaststelling van de prestatielevering en daarmee de getrouwheid en rechtmatigheid van de betalingen hetgeen kan resulteren in een onzekerheid voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Tevens levert dit een verhoogd beheersings- en mogelijk frauderisico binnen uw organisatie op. Wij adviseren u op korte termijn te komen tot een structurele oplossing (bijvoorbeeld door het formuleren van beleid ten aanzien van prestatielevering en de controle hierop) ten einde te borgen dat de prestatielevering in voldoende mate en eenduidig wordt vastgelegd.

Automatisering

In onze managementletter 2016 d.d. 11 april 2017 hebben wij het college geïnformeerd over onze bevindingen ten aanzien van IT governance, informatiebeveiliging en de uitkomsten van onze IT-auditwerkzaamheden.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Begrotingsrechtmatigheid

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde begroting.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Lastenoverschrijding programma (X € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt mee in het oordeel
Programma: Cultuur en recreatie Totaal € 10 (0,2%)	Kostenoverschrijdingen passen binnen bestaand beleid.	V	
Programma: Sociale dienstverlening en maatschappelijke dienstverlening Totaal € 471 (3,9%)	Kostenoverschrijdingen passen binnen bestaand beleid.	V	

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma.

Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2016. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Rechtmatigheidsbeheer

Kredietrechtmatigheid

Rechtmatigheid van mutaties in de reserves

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat in 2016 geen kredieten zijn overschreden ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties reserves

De mutaties in de reserves conform de exploitatierekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen (€ 1.000)/(last)	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Afwijking
Dotaties	6.554	6.209	345
Onttrekkingen	8.221	8.146	75
Per saldo	1.667	1.937	270

Aan de afwijkingen liggen raadsbesluiten ten grondslag inzake de gehanteerde systematiek. De rechtmatigheid is door ons vastgesteld. De afwijkingen zijn met name het gevolg van het feit dat de gemeente een aantal gesloten circuit reserves kent. Dit houdt in dat het college de afspraak heeft met de raad dat op producten zoals riool, afval en grondexploitatie het gerealiseerde resultaat per definitie wordt afgewikkeld op de bestemmingsreserve.

Rechtmatigheidsbeheer

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Controleaanpak	30
Jaarverslag	34
Onafhankelijkheid	35
Verklaring van verantwoordelijkheden	37
Controleverschillen	39
SiSa-bijlage	41

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en - uitvoering

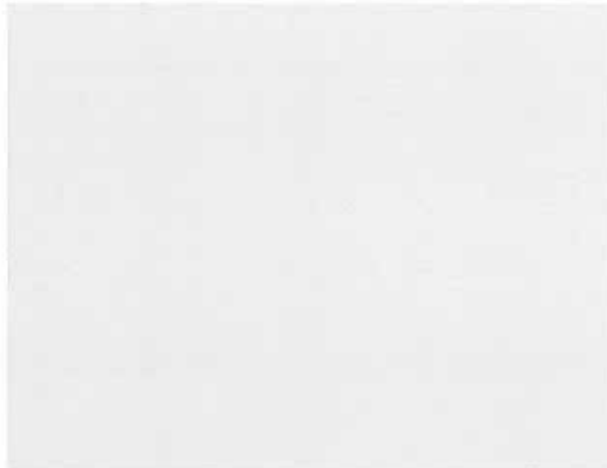
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de controle van de jaarrekening 2016 onderkend:

- ▶ financiële positie en kwaliteit resultaat;
- ▶ schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- ▶ verwerking decentralisaties;
- ▶ waardering centrumplan/grondbedrijf;
- ▶ aanbestedingen;
- ▶ verbonden partijen;
- ▶ WNT-bijlage.

Bijlage - Controleaanpak

Verbonden partijen en significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Valkenburg aan de Geul hebben wij vastgesteld dat:

- ▶ de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- ▶ geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- ▶ geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle, behoudens het tijdig verkrijgen van voldoende controle-informatie ten behoeve van het sociaal domein daar de gemeente afhankelijk is van de aanlevering van gemeente Maastricht die op haar beurt afhankelijk is van zorgaanbieders en de onderliggende documentatie ten aanzien van de controle op het inkoopproces.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Onze aanpak ten aanzien van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2016 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2016 van gemeente Valkenburg aan de Geul. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ de kredieten;
- ▶ mutaties in de reserves;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

De raad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het college ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan de raad, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij opneideregelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door de raad worden geautoriseerd.

Bijlage - Controleaanpak

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De met u afgesproken goedkeurings-en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad. Bij de jaarrekening is het normenkader ter kennisname ingebracht, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2016 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 588.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 1.764.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 50.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Inleiding

In het kader van onze controle van de jaarrekening is het onze taak om na te gaan of het jaarverslag voldoet aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en of het verenigbaar is met de jaarrekening, en ook om na te gaan of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeente en haar omgeving, geen materiële onjuistheden bevat.

Vereisten jaarverslag

Uw jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en overige informatie. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bepaalt nadere voorschriften voor het jaarverslag.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de gemeente bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast dient in het jaarverslag de verwachte gang van zaken te worden opgenomen. Ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten door de gemeente worden de doelstellingen en het beleid van de gemeente inzake risicobeheer vermeld.

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assuranceopdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid
- ▶ samenloop van dienstverlening
- ▶ geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. Gemeente Valkenburg aan de Geul is geen organisatie van openbaar belang zodat dit voor uw gemeente niet van toepassing is.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren.

Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ drs. N.A.J. Silverentand RA, betrokken als extern accountant sinds de controle van de jaarrekening 2012.
- ▶ drs. H.H.C. Degens RA, betrokken als senior manager sinds de controle van de jaarrekening 2015.

Er zijn derhalve geen bedreigingen als gevolg van langdurige betrokkenheid.

Bijlage - Onafhankelijkheid

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurance-diensten. Voor niet-OOB's, zoals gemeente Valkenburg aan de Geul, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is; of
- ▶ een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Wij bevestigen u dat onze non-assurance-diensten voldoen aan bovengenoemde criteria.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij bevestigen u dat dergelijke geschenken niet door ons verstrekt zijn dan wel ontvangen.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van gemeente Valkenburg aan de Geul gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna: onregelmatigheden) berust zowel bij de gemeenteraad als bij het college van burgemeester en wethouders. Het is van belang dat het college van burgemeester en wethouders, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk Kwaliteit beheersorganisatie, onderdeel Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override van dit verslag.

Letter of representation

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders gevraagd om een letter of representation (bevestiging bij de jaarrekening). Er zijn geen aanvullende bevestigingen toegevoegd aan onze standaard letter of representation op grond van de specifieke situatie van gemeente Valkenburg aan de Geul.

Bijlage - Controleverschillen

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de gemeente heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Onderstaand is een overzicht van de materiële verschillen opgenomen, die zijn geconstateerd tijdens onze controle en welke zijn aangepast door het college. Wij hebben geëvalueerd in hoeverre onderstaande verschillen voortkomen uit een tekortkoming in de interne beheersing. Tevens is een overzicht opgenomen van de onjuistheden die wij tot aan de datum van dit verslag hebben gesignaleerd en niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. Daarnaast zijn eventuele rechtmatigheidsfouten in dit overzicht opgenomen.

Gecorrigeerde verschillen			
Post/omschrijving verschil	Bedrag €/verwijzing naar regelgeving	Effect van deze constatering op de interne beheersing.	Referentie in dit verslag
WNT-bijlage	Diverse financiële (in € beperkte) en tekstuele aanpassingen.	De correcties vloeiden voort uit de juiste interpretatie van de complexe wet- en regelgeving aangaande de WNT en de verantwoording hierop in de jaarrekening.	Pagina 17
Jaarrekening	Diverse aanpassingen in de toelichting teneinde te voldoen aan het BBV.	De aanpassingen vloeiden in belangrijke mate voort uit de wijzigingen in het BBV welke in 2016 hebben plaatsgevonden.	N.v.t.
Verplichting 2016 - afrekening uitvoeringskosten WMO	€ 444.000	Het betreft een bevinding ten aanzien van de voortgezette controle waarbij we geconstateerd hadden dat de verplichting niet was verantwoord. Dit is in de raad van 10 april 2017 behandeld.	N.v.t.

Bijlage - Controleverschillen

De jaarrekening bevat geen ongecorrigeerde fouten. De onzekerheden zijn in onderstaande tabel opgenomen. De geconstateerde onzekerheden ter hoogte van € 574.000 zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie voor onzekerheden van € 1.764.000.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, sub totaal of totaal in de jaarrekening.

Wij lichten de ongecorrigeerde verschillen nader toe.

Ongecorrigeerde verschillen		
Post/omschrijving van de toelichting	Bedrag in €/ verwijzing naar regelgeving	Referentie in dit verslag
Fouten		
	€ 0	
Onzekerheden		
Persoonsgebonden budgetten (PGB)	€ 495.000	Pagina 16
Jeugdzorg als gevolg van ontvangen opgave Deloitte	€ 22.000	Pagina 16
WMO als gevolg van ontvangen opgave Deloitte	€ 57.000	Pagina 16

Bijlage - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2017 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2016	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C7C	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	Geen	0	Op basis van de met provincie Limburg gemaakt afspraak heeft de provincie toestemming gegeven om deze regeling vast te stellen bij de afwikkeling van de subsidiecontroles van het Centrumplan waarbij wij voornemens zijn om vóór 1 juli 2017 een controleverklaring te verstrekken.
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Geen	0	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	Geen	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	Geen	0	n.v.t.